

LABORATORIUM

Karin Borghouts prent tweehonderd Antwerpse gebouwen in het geheugen

Geen snapshots en emotionele vervormingen voor Karin Borghouts, maar haarscherpe fotografie die de herinnering in al haar details vasthoudt. De Kalmthoutse fotografe verkiest gebouwen boven mensen. Voor elke foto verkent ze langdurig de locatie en wacht ze geduldig op het juiste licht. Haar opnamen van Antwerpen tonen veel meer dan het menselijke oog kan zien.

Tekst: Frank Heirman

Foto's: Karin Borghouts en Patrick De Roo

TROPISCH INSTITUUT

"Het Tropisch Instituut in de Nationalestraat had ik al in 2011 gefotografeerd. Omdat het een van de schitterendste monumenten van Antwerpen is, ben ik er opnieuw langs geweest. Het art-decogebouw is een lust voor het oog en gelukkig perfect onderhouden. In de trappenhal hangen exotische schilderijen van de Wereldtentoonstelling in 1930, maar er steekt net zoveel kunst in de tegelpatronen, de deurstijlen en de belettering."

Hoewel Karin Borghouts (57) al een gevulde carrière achter de rug heeft, kan ze nu pas haar eerste rijkelijke fotoalbum voorleggen. Met dank aan kunsthandelaar Ronny Van de Velde die aanvankelijk een kleine opdracht bestelde, maar haar snel carte blanche gaf voor een omvattend fotografisch project rond Antwerpen.

“Ronny vroeg of ik de Potagiepoort bij de Sint-Pauluskerk kon vastleggen”, blikt Borghouts terug. “Of tenminste wat er nog van overbleef. Die poort gaf destijds toegang tot de moestuin van het dominicanenklooster. Na de brand van de kerk in 1968 veranderde de site in een ruïne. En dat is nog steeds zo. De Potagiepoort werd stilletjes ontmanteld.” Ronny Van de Velde was op de poort gestuit in het kader van zijn onderzoek naar het oude Schipperskwartier. De kunsthandelaar had in 1995 de verlaten pettenwinkel Rossaert in de Nosestraat gekocht, gerestaureerd en omgevormd tot galerie. Daarna liet hij de geschiedenis van de winkel en de buurt opzoeken, wat leidde tot de expositie en het boek *De Rossaert en zijn passanten*. Twee weken ge-

leden ontving het project de Provinciale Prijs voor Geschiedenis van de provincie Antwerpen.

Antwerpen anno 2016

In een voortzetting van het Rossaert-project stelde Van de Velde een boek en een expo samen met de oudste foto's van het Schipperskwartier en de binnenstad. Daarop engageerde hij Karin Borghouts om Antwerpen anno 2016 vast te leggen. “Een beetje zoals Edmond Fierlants dat 150 jaar geleden had gedaan, net voor de rechttrekking van de Schelde en de sloop van de omwallingen. Ik heb me evenwel niet op de foto's van Fierlants gebaseerd, maar heb mijn eigen keuzes gemaakt”, verduidelijkt Borghouts.

“De opdracht is niet zo makkelijk als ze lijkt. Professionele fotografen interesseren zich meer voor de volksbuurten en de rand van de stad, omdat dat minder voorspelbare foto's oplevert. Antwerpen binnen de Leien is vooral het terrein van toeristen. Je belandt snel bij mooie, bekende plaatjes voor in het album.”

“Ik wilde altijd foto's maken met het oog van een schilder. Voor mij is een foto evenwaardig aan een schilderij of een sculptuur”

Niet zo bij Karin Borghouts, die beeldende kunstenaar van opleiding is. Ze volgde schilderkunst aan Sint Lucas in Antwerpen, waarna ze haar eigen bureau voor grafische vormgeving opzette. Tot 2011 nam haar dat fulltime in beslag, tot ze ermee ophield om kunstfotografie te worden. Een beslissing waarover ze al lang had nagedacht, want sinds 2002 exposeerde ze geregeld in galeries en kunstcentra.

“Ik wilde altijd foto's maken met het oog van een schilder. Voor mij is een foto evenwaardig aan een schilderij of een sculptuur. In het begin zocht ik naar merkwaardige locaties en tastte ik de uitersten af, nu wil ik fotografie in haar oudste functie herstellen, als medium van de herinnering. Fotografie werd ontwikkeld als het middel om de herinnering vast te houden. In deze tijden van beeldovervloed lijkt me dat niet onbelangrijk.”

Dierentuin en MAS

Haar eerste professionele foto's nam Borghouts in de dierentuin. Geen oogstrelende plaatjes maar vreemde hoeken van de Zoo. Diezelfde surrealistische feeling vond ze ook in het Antwerpse straatbeeld, waar ze maffe vormen van architectuur vastlegde, of in musea, waar ze lege zalen fotografeerde tussen afbraak en opbouw van een expositie. “Ik speelde met schaalvergroting en trok taferelen uit de context. Dat zette de kijker op het verkeerde been”, denkt Borghouts. “Maar gaandeweg ben ik die vervreemdende effecten achterwege gaan la-

PALEIS

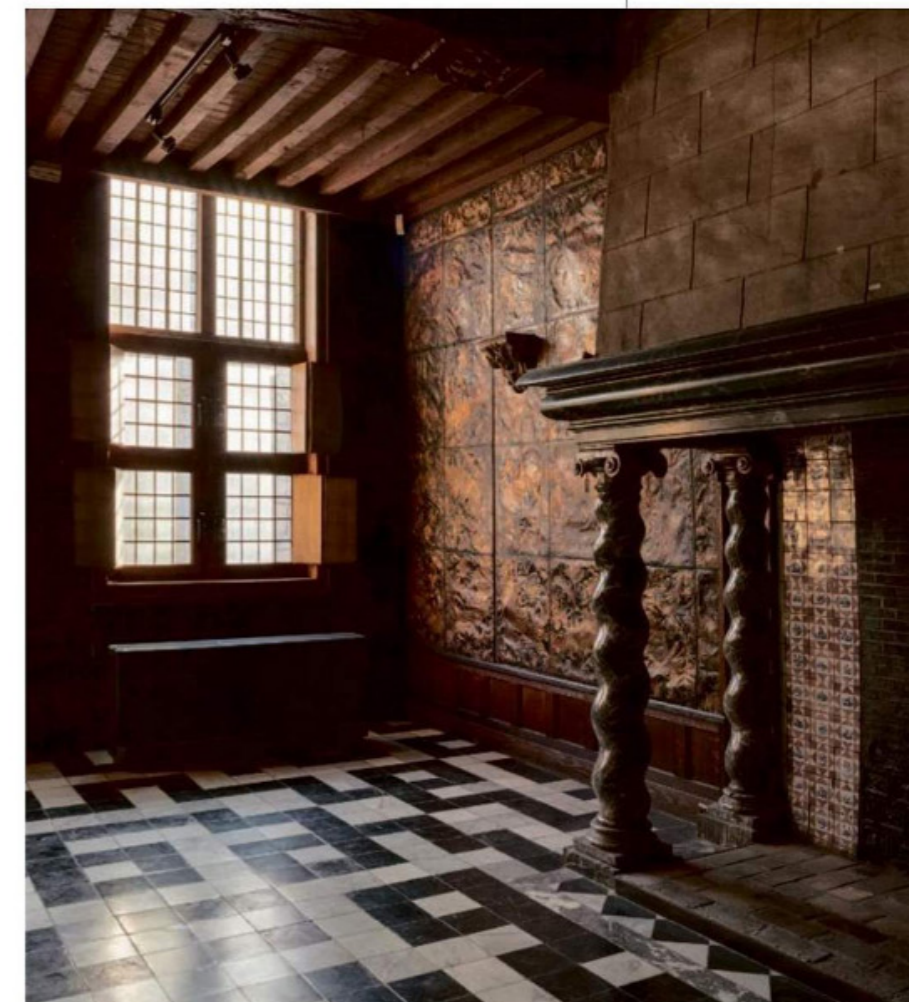
“Wat het Koninklijk Paleis was, is veranderd in een paleis voor consumptie. Ooit was het de verblijfplaats voor Napoleon en de Belgische koningen als ze in Antwerpen waren, maar Boudewijn gaf het gebouw aan het volk. In de jaren zeventig en tachtig was er nog het ICC gevestigd, een vrijplaats voor avant-gardekunst. Zoals zoveel historische gebouwen kreeg het Paleis een commerciële invulling. Als symbool daarvan staat het knullig ijsstalletje op de juiste plaats.”

RUINE

“Dit is een van de eerste foto's die ik voor het boek gemaakt heb. Het stelt de laatste ruïne van Antwerpen voor. Moderne steden verdragen in het centrum geen ruïnes meer en gommen verval zo snel mogelijk uit. Dit voormalige

dominicanenklooster naast de Sint-Pauluskerk brandde in 1968 uit en werd nadien nooit meer hersteld. Rechts ernaast was nog tot 2013 de Potagiepoort die in 2013 werd ontmanteld. De site is in privébezit en niet toegankelijk voor het publiek.”

BROUWERSHUIS

“Al twintig jaar is het Brouwershuis, een uniek stuk erfgoed met een ondergronds waterreservoir en een paardentredmolen, gesloten. Hoog tijd dat er wat gebeurt. Ik wilde per se dit hoekje omdat het de locatie is voor het bekende schilderij *De man in de stoel* van Hendrik De Braekeleer. Zie het als een referentie naar mijn verleden als schilder. Ik heb de luikjes laten openzetten, zodat ik bij invallend daglicht kon fotograferen. Zo moeten de bewoners het gebouw eeuwenlang ervaren hebben.”

ten. In die zin ben ik geëvolueerd van kunstfotografie naar documentaire fotografie.”

Dat gebeurde mede onder invloed van enkele spraakmakende opdrachten die ze kreeg. Zo vroeg het Museum aan de Stroom haar in 2010 om panoramische stadsfoto's te maken. Die belandden in de expositie *Antwerpen Wereldstad* en hebben er bijna zes jaar gehangen. Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten engageerde haar om de restauratie van de instelling vast te leggen. Die reeks, die begon met het leeghalen van de zalen en het slopen van de ondergrondse bunkers, loopt nog door tot de heropening van het museum in 2019.

Werven fotograferen

In 2014 werd Karin Borghouts geselecteerd als stadsfotografe, een onbezoldigde job van de vzw Stadsfotograaf, die het collectief geheugen van de stad wil vastleggen en een beeldbank voor de toekomst wil opbouwen. “Ik ben toen intensief werven gaan fotograferen: de Turnhoutsebaan, de Suikerrii en de Nationalestraat. Ik ben ook naar de dis-

“Ik hou het meest van de late namiddag en van de tussenseizoenen. Dan is het licht het mooist”

tricten getrokken, vooral Ekeren en Deurne, om zelden gefotografeerd gebied vast te leggen.” Aanvankelijk gebruikte ze een zware technische camera op statief, maar dat bleek een te dure operatie. Ze schakelde over op digitale fotografie, zonder echter haar werkwijze te veranderen. “Ik ben niet zo nostalgisch dat ik aan het oude ambacht gehecht ben. Maar ik wil wel technisch de beste foto's afleveren met de meeste details. Daarom gebruik ik een camera met heel veel pixels, zodat ik een fijner kleurenpalet krijg. De meeste goedkope digitale ca-

mera's geven alleen brutale kleuren.”

Voor elke foto neemt Borghouts ruim haar tijd. Ze vertoeft graag en lang op de plek waar ze gaat opnemen. Ze wacht ook op het goede licht en komt desnoods meermaals terug. “Ik hou het meest van de late namiddag en van de tussenseizoenen. Dan is het licht het mooist. Ik ben geen mensenfotograaf. Als er te veel mensen op staan, trekken ze de aandacht weg van de gebouwen en de omgeving. Dan is het ook moeilijker om er een samengestelde foto mee te maken. Vaak deel ik het gebouw of de site op in meerdere foto's en leg die naadloos naast elkaar. Als je het in één beeld vat, zit er altijd vervorming op door de lens. Door samen te stellen krijg je een panoramisch, recht beeld met veel meer informatie dan je met het blote oog kan opslaan. Ik hou van rustige, eerlijke fotografie, zonder filters en effecten.” In haar beeldbank zitten intussen 1.500 opnamen van Antwerpen. Bijna 250 daarvan belandden in het boek *Antwerpen, stad verbeeld* dat Ludion en Ronny Van de Velde uitgaven. Achttien foto's worden geëxposeerd op de bovenste verdieping van ga-

INFO:
boek: Karin Borghouts, *Antwerpen, stad verbeeld*, Ludion, 336 blzn., 39,90 euro
expo: Rossaert, Nosestraat 7, 2000 Antwerpen, tot 4 december, do-zo 14-18u
www.karinborghouts.be

lerie Rossaert, in een niet-confronterende dialoog met de oude foto's van Edmond Fierlants. “Van kunstfotografie blijft het moeilijk leven, maar ik waag het erop”, blikt Borghouts vooruit. “Ik krijg mooie opdrachten. Alles wat op me afkomt, neem ik met open armen aan. Ik droom van een groot project in Parijs, waar ik al twee keer voor een langere periode heb gefotografeerd. Wie weet ontmoet ik ooit de Ronny Van de Velde van Parijs.” ■

MEIR

“Voor de cover van het boek heb ik de bekendste straat genomen. Op de Meir moet je absoluut van de vitrines beneden naar de pronkgevels boven kijken. Op de foto maken drie helden hun opwachting: Antoon Van Dyck als standbeeld, de gouden dame met de bliksemschichten op het dak van de Inno en Superman op het reusachtige reclamedoek. De echte hoofdrol is voor de antiheld links vooraan, misschien de modale Antwerpenaar, die helemaal de verkeerde kant opkijkt.”

STATION

“Ik kwam steeds met de trein van Kalmthout naar Antwerpen. In het station, dat ik altijd als een van de topgebouwen heb beschouwd, begon voor mij de stad. Het is wel aartsmoeilijk om te fotograferen. Het is zo groot en er lopen zoveel passanten in de weg, die de aandacht afleiden van de architectuur. Ik heb 's middags een aantal foto's genomen, met natuurlijk koepellicht, en er een definitief beeld zonder mensen mee samengesteld. Zo rijk ziet het menselijk oog het station nooit.”

DRIE STIJLEN

“Een stukje Burchtgracht naast het Vleeshuis. Vandaag is een van de oudste en meeste beruchte stukjes Antwerpen netjes opgeknapt. Het pittoreske is er helemaal af. We zien ook drie verschillende opvattingen op architectuur en stedenbouw. Naast het zestiende-eeuwse Vleeshuis staan imitatiehuizen van 1970. Links werd gekozen voor sobere maar dure nieuwbouw. Ik kies geen partij en argumenteer niet. Mijn foto's gaan niet over het denken maar over het kijken.”